

Ancient Texts Modern Dilemmas

Should we cheer when Haman gets hanged?

Rabbi Sammy Bergman- sbergman@torontotorah.com

Hangin Haman

1. Rabbi Nathan ben Yechiel (11th century Rome), Sefer HaAruch, "שוור"

הא ימי הפורים מנהג בכל העולם כולו שבחורים עושין צורה כדמות המן ותולין אותה על גגותיהן ד' וה' ימים ובימי הפורים עושין מדורה ומשליכין אותה צורה לתוכה ועומדין סביבה ומזמרין ויש להן טבעת תלויה בתוך האש שנתלין וקופצין מצד האש לצד האש אותה טבעת נקראת משוורתא דפוריא

During Purim, the custom all over the world is that young men make an image of Haman and hang it on their roofs for four or five days, and on Purim they make a bonfire and throw the image inside while everyone surrounds [bonfire] and sings. They have a ring hanging over the fire which they would hang onto and swing from one side of the fire to the other. That ring is called "a purim swing".

Don't Rejoice Over Your Enemies' Downfall

2. Mishlei 24:17-18 (JPS Tanakh 1985 translation)

בְּנֶפֶל אויבֶיךָ [אֲזַיְבֶךָ] אַל-תִּשְׂמַח וּבִפְשֻׁלוֹ אַל-יִגַּל לִבְךָ: פֶּן-יִרְאֶה ה' וְרַע בְּעֵינָיו וְהָשִׁיב מְעַלְיוֹ אִפּוֹ:

If your enemy falls, do not exult; If he trips, let your heart not rejoice, Lest the LORD see it and be displeased, And avert His wrath from him.

3. Pirkei Avot 4:19

שמואל הקטן אומר (משלי כד) בנפול אויבך אל תשמח ובכשלו אל יגל לבך פן יראה ה' ורע בעיניו והשיב מעליו אפו:

Shmuel the small said...

4. Talmud, Megillah 10b (Davidson Edition Translation)

ר' יהושע בן לוי פתח לה פיתחא להאי פרשתא מהכא (דברים כח, סג) והיה כאשר שש' עליכם להיטיב אתכם כן ישיש להרע אתכם ומי חדי הקב"ה במפלתן של רשעים והא כתיב (דברי הימים ב כ, כא) בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו לה' כי לעולם חסדו וא"ר יוחנן מפני מה לא נאמר כי טוב בהודאה זו לפי שאין הקב"ה שמח במפלתן של רשעים ואמר רבי יוחנן מאי דכתיב (שמות יד, כ) ולא קרב זה אל זה כל הלילה בקשו מלאכי השרת לומר שירה אמר הקב"ה מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה אמר רבי אלעזר הוא אינו שש אבל אחרים משיש ודיקא נמי דכתיב כן ישיש ולא כתיב יושש ש"מ

Rabbi Yehoshua ben Levi introduced this passage with an introduction from here: "And it shall come to pass, that as the Lord rejoiced over you to do you good, and to multiply you; so the Lord will rejoice over you to cause you to perish, and to destroy you" (Deuteronomy 28:63). The verse indicates that just as the Lord rejoiced in the good he did on behalf of Israel, so too, the Lord will rejoice to cause you harm. Rabbi Yehoshua ben Levi asked: Does the Holy One, Blessed be He, in fact rejoice over the downfall of the wicked? But it is written: "As they went out before the army, and say: Give thanks to the Lord, for His kindness endures forever" (II Chronicles 20:21), and Rabbi Yohanan said: For what reason were the words: "for He is good" not stated in this statement of thanksgiving, as the classic formulation is: "Give thanks to the Lord; for He is good; for His kindness endures forever" (I Chronicles 16:34)? Because the Holy One, Blessed be He, does not rejoice over the downfall of the wicked. Since this song was sung in the aftermath of a military victory, which involved the downfall of the wicked, the name of God was not mentioned for the good. And similarly, Rabbi Yohanan said: What is the meaning of that which is written: "And the one came not near the other all the night" (Exodus 14:20)? The ministering angels wanted to sing their song, for the angels would sing songs to each other, as it states: "And they called out to each other and said" (Isaiah 6:3), but the Holy One, Blessed be He, said: The work of My hands, the Egyptians, are drowning at sea, and you wish to say songs? This indicates that God does not rejoice over the downfall of the wicked. Rabbi Elazar said that this is how the matter is to be understood: Indeed, God Himself does not rejoice over the downfall of the wicked, but He causes others to rejoice. The Gemara comments: One can learn from the language of the verse as well, as it is written: "So the Lord will

rejoice [ken yasis]" (Deuteronomy 28:63). And it is not written yasus, the grammatical form of the verb meaning: He will rejoice. Rather, it is written yasis. The grammatical form of this verb indicates that one causes another to rejoice. Consequently, these words are understood to mean that God will cause others to rejoice. The Gemara concludes: Indeed, learn from it that this is the case.

5. Rabbi Tzedekiah b. Avraham (13th century Rome), Shibulei HaLeket Laws of Rosh Chodesh 174

וכן אתה מוצא כל ז' ימי החג אנו גומרים את ההלל אבל בפסח אין אנו גומרים את ההלל אלא יום ראשון ולילול ולמה שמואל בן אבא אמר בנפול אויבך אל תשמח לפי שנטבעו בו המצריים

You also find that on the seven days of Sukkot we recite complete Hallel but on Pesach we only complete Hallel on the 1st day and night. Why? Shmuel son of Abba said "When your enemies fall don't rejoice"- because the Egyptians drowned on [the 7th day].

6. Rabbi Meir Simcha of Dvinsk Meshech Chochma Shemot Chapter 12

אבל על מפלת האויבים אין חג ויום טוב לישראל. ולכך על נס חנוכה, אין היום מורה רק על הדלקת שמן זית, וחינוך בית ה' וטהרתו, והשגחת אלקים על עמו בית ישראל בזמן שלא היה נביא וחווה בישראל... וכן בנס פורים לא עשו יום טוב ביום שנתלה המן או ביום שהרגו בשונאיהם, כי זה אין שמחה לפני עמו ישראל. רק היום טוב הוא "בימים אשר נחו מאויביהם" (ע"פ אסתר ט כב), וכמו שהיו צריכים למנוחה, והיו נחשים על דרכם ונהרגו הנחשים, היתכן לשמוח יום שנצחו הנחשים! כי רק השמחה על המנוחה!

But the downfall of the enemies is not a holiday and a festival for Israel. And so, on the occasion of Chanukah, there day only describes the lighting of olive oil, and inaugurating the house of the Lord and purifying it, and the providence of Gd with His people the house of Israel while there was no prophet and seer in Israel. ... And in the miracle of Purim they did not have a festival on the day Haman was hanged or the day they killed their haters, because it is no joy before his people Israel. Only the good day is "in the days of their enemies" (according to Esther 9:20), and as they should have rested, and there were snakes on their way and the snakes were killed, may they rejoice in the day the snakes were killed ?!

Singing of the Demise of the Wicked

7. Mishlei 11:10 (JPS Tanakh 1985 translation)

(*) בְּטוֹב צְדִיקִים תַּעֲלֶז קְרִינָה וּבְאֵבֶד רְשָׁעִים רִנָּה: (יא) בְּבִרְכַת יְשָׁרִים תִּרְוֶם קִרְתּוֹ וּבְכִי רְשָׁעִים תִּהְרָס:

When the righteous prosper the city exults; When the wicked perish there are shouts of joy. A city is built up by the blessing of the upright, But it is torn down by the speech of the wicked

8. Tehillim 104:35 (JPS Tanakh 1985 translation)

יִתְמוּ חַטָּאִים | מִן־הָאָרֶץ וּרְשָׁעִים | עוֹד אֵינָם בְּרַכִּי בְּנַפְשִׁי אֶת־ה' הַלְלוּ־קוֹה:

May sinners disappear from the earth, and the wicked be no more. Bless the LORD, O my soul. Hallelukah.

9. Talmud, Berachot 9b

אמר רבי יהודה בריה דרבי שמעון בן פזי: מאה ושלוש פרשיות אמר דוד, ולא אמר הללוקה עד שראה במפלתן של רשעים, שנאמר: יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללוקה

Rabbi Yehuda the son of Shimon the son of Pazi said: David recited 138 paragraphs but didn't say Hallelukah until he saw the fall of the wicked as it says: "May sinners disappear from the earth, and the wicked be no more. Bless the LORD, O my soul. Hallelukah".

10. Talmud, Berachot 10a (Davidson Edition Translation)

הָנְהוּ בְּרִיּוֹנֵי דְהוּוּ בְּשִׁבְבוֹתֵיהֶּ דְרַבִּי מְאִיר וְהוּוּ קָא מְצַעְרוּ לֵיה טוֹבָא. הָנְהוּ קָא בְּעֵי רַבִּי מְאִיר רַחְמֵי עֲלוֹנְהוּוּ פִי הִיכִי דְלִימוֹתוּ. אָמְרָה לֵיה בְּרוּרְיָא דְבֵיתָהּ: מַאי דַעְתָּהּ — מִשׁוּם דְכַתִּיב "יִתְמוּ חַטָּאִים", מִי פְתִיב "חַטָּאִים"? "חַטָּאִים" פְתִיב. וְעוֹד, שְׁפִיל לְסִיפֵיה דְקָרָא "וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם", כִּיּוֹן דְ"יִתְמוּ חַטָּאִים" וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם"? אֵלָא בְּעֵי רַחְמֵי עֲלוֹנְהוּוּ דְלִהְדְרוּ בְתִשׁוּבָה, "וּרְשָׁעִים עוֹד אֵינָם". בְּעָא רַחְמֵי עֲלוֹנְהוּוּ, וְהִדְרוּ בְתִשׁוּבָה.

There were these hooligans in Rabbi Meir's neighborhood who caused him a great deal of anguish. Rabbi Meir prayed for God to have mercy on them, that they should die. Rabbi Meir's wife, Berurya, said to him: What is your thinking? On what basis do you pray for the death of these hooligans? Do you base yourself on the verse, as it is written: "Let sins cease from the land" (Psalms 104:35), which you interpret to mean that the world would be better if the wicked were destroyed? But is it written, let sinners cease?" Let sins cease, is written. One should

pray for an end to their transgressions, not for the demise of the transgressors themselves. Moreover, go to the end of the verse, where it says: "And the wicked will be no more." If, as you suggest, transgressions shall cease refers to the demise of the evildoers, how is it possible that the wicked will be no more, i.e., that they will no longer be evil? Rather, pray for God to have mercy on them, that they should repent, as if they repent, then the wicked will be no more, as they will have repented. Rabbi Meir saw that Berurya was correct and he prayed for God to have mercy on them, and they repented.

Approaches to the Contradiction

11. Talmud, Berachot 28b-29a (Davidson Edition Translation)

תנו רבנן: שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר ביבנה. אמר להם רבן גמליאל לחכמים: כלום יש אדם שיודע לתקן ברכת המינים? עמד שמואל הקטן ותקנה, לשנה אחרת שכחה. והשקיף בה שתים ושלוש שעות

The Sages taught: Shimon HaPakuli arranged the eighteen blessings, already extant during the period of the Great Assembly, before Rabban Gamliel, the Nasi of the Sanhedrin, in order in Yavne. Due to prevailing circumstances, there was a need to institute a new blessing directed against the heretics. Rabban Gamliel said to the Sages: Is there any person who knows to institute the blessing of the heretics, a blessing directed against the Sadducees? Shmuel HaKatan, who was one of the most pious men of that generation, stood and instituted it. The Gemara relates: The next year, when Shmuel HaKatan served as the prayer leader, he forgot that blessing, and scrutinized it, in an attempt to remember the blessing for two or three hours

12. Rabbi Abraham Isaac HaKohen Kook (20th century Israel), Ein Ayah on Berachot ibid.

הברכות של כלל התפילה שהן מלאות בחסד ואהבה, כל אדם חכם הראוי למעלה רוממה כזאת ראוי הוא לערוך תפילות קבועות לגוי קדוש ועם חכם ונבון. אמנם התפילה שבתוכה אצור שנאה ומשטמה, צריכה לבא דוקא מלב שכולו טהור וקודש לד', שטבע השנאה אין בלבבו כלל, ורק מפני התכלית הכללי שחסר לצאת ע"י תקלת הרשעים המכשילים יעתר אל ד' להרוג אותם, אבל אם ישאר בלבבו איזה רגש כ"ד של שנאה טבעית, מפני ההתנגדות הטבעית שאף שהיא קודש לד' בהתחלתה, מ"מ תגבר בלב להיות ג"כ לשנאה טבעית חוץ משורת השכל. והנה עמד שמואל הקטן ותקנה, ורק הוא באמת ראוי לה, כי הוא האיש אשר דרש תמיד בנפול אויבך אל תשמח וגו', והסיר כל רגש שנאה מלבבו גם לשונאי נפשו, והוא כשיתעורר לתקן ברכה למינים, לא תמצא בה כ"א רגשי לב טהור לתכלית הטוב האמיתי הכללי.

The prayer which stores hatred and animosity needs to come specifically from a heart which totally pure and holy to G-d, whom has no natural hate in his heart all, and only prays to G-d to kill the wicked for the common good. But if any hate remains in his heart, ultimately it will result in unwarranted hate. Only Shmuel the small could institute such a blessing for he constantly expounded: "when your enemy falls don't rejoice" and he removed all feelings of hate even for those who hate him. When he was inspired to compose the blessing against the heretics, he only had pure feeling for the common, true good.

13. Maharal on Avot 4:19

היינו טעמא שודאי כאשר הרשעות מסתלק מן העולם יש שמחה וזהו מפני כבוד הש"י ולפיכך יש לשמוח, אבל הקב"ה אינו שש מפני דסוף סוף הוא קלקלה ואין שמחה לכל דבר שהוא קלקלה, ולפיכך מעלת עולם הזה שהוא תקון לרשעים הש"י אין רוצה בשום תקלה:

וכן הא דאיתא בפ"ק דברכות (י', א') ראה במפלתן של רשעי' ואמר שירה שנאמר יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם וגו', ודבר זה מדבר במפלתן של רשעים לסלק הרשעות מן העולם וזה ראה דוד ברוח הקדש סלוק הרשעות ושמח על זה ודבר זה בודאי הוא טוב ויפה הוא, אבל אם לא בא האבוד בשביל זה לסלק את הרשעות הרי בודאי אין דבר זה טוב ואף שהוא לרשע ואין לשמוח ואיסור גמור הוא.

Certainly, when wickedness is removed from the world there is joy, and that is on account of the honour of G-d, therefore one should be happy. But G-d isn't happy because in the end it is destruction and there is no happiness for anything destructive. Therefore, the greatness of this world is that the wicked can improve, and G-d doesn't want anyone's downfall

The statement in Berachot that he saw the downfall of the wicked and sang as it states may the land be rid of sinners...this relates to the downfall of the wicked in order to rid the world of wickedness, this is what David saw with divine inspiration and rejoiced about this which is certainly proper. However, if the destruction wasn't for the purpose of ridding the world of evil it's certainly improper to rejoice even upon a wicked person and it's completely prohibited.

G-d's war against Amalek

14. Shemot 17:15-16

וַיִּבֶן מֹשֶׁה מִזְבֵּחַ וַיִּקְרָא שְׁמוֹ ד' נְסִי: וַיֹּאמֶר כִּי יָד עַל כִּסֵּי קַה מְלָחְמָה לְד' בְּעַמְלֵק מִדֹּר:

Moshe built an Altar and called its name Hashem our banner. He said there is a hand on the throne of the Lord, that the Lord shall fight a war against Amalek from generation to generation.

15. Rashi ibid. (translation from Alhatorah.org)

וַיֹּאמֶר – משה. כִּי יָד עַל כִּסֵּי י-ה – יָדוֹ שֶׁל הַקַּב"ה הוֹרְמָה לִישָׁבַע בְּכֶסֶף, לִהְיוֹת לוֹ מִלְחָמָה וְאִיבָה בְּעַמְלֵק עוֹלָמִית. וּמָהוּ כֶסֶף, וְלֹא נֹאמַר: כֶּסֶף, אִף הַשֵּׁם נִחְלַק לַחֲצִי, נִשְׁבַּע הַקַּב"ה שְׁאִין שְׁמוֹ שָׁלֵם וְאִין כֶּסֶף שָׁלֵם עַד שִׁמְחָה שְׁמוֹ שֶׁל עֲשׂו כּוֹלוֹ. וּמִשְׁנַחֲמָה שְׁמוֹ יֵהִי הַשֵּׁם שָׁלֵם וְהַכֶּסֶף שָׁלֵם

the hand of the Holy One, blessed be He, is raised to swear by His throne that He will have war and enmity against Amalek to all eternity. And what is the force of כֶּסֶף — why does it not say as usual כֶּסֶף? And the Divine Name, also, is divided into half (י-ה is only the half of the Tetragrammaton)! The Holy One, blessed be He, swears that His Name will not be perfect nor His throne perfect until the name of Amalek be entirely blotted out. But when his name is blotted out then will His (God's) Name be perfect and His throne perfect

16. Talmud Megilla 16a (Davidson Edition Translation)

אמר ליה: קום לבוש הני מאני, ורכוב האי סוסיא, דבעי לך מלכא. - אמר ליה: לא יכילנא עד דעיילנא לבי בני ואשקול למזייא, דלאו אורח ארעא לאשתמושי במאני דמלכא הכי. שדרה אסתר ואסרתינהו לכולהו בי בני, ולכולהו אומני. עייליה איהו לבי בני, ואסחיה, ואזיל ואייתי זוזא מביתיה, וקא שקיל ביה מזייה. בהדי דקא שקיל ליה אינגד ואיתנח. אמר ליה: אמאי קא מיתנחת? - אמר ליה: גברא דהוה חשיב ליה למלכא מכולהו רברבנוהי, השתא לישוייה בלאני וספר? - אמר ליה: רשע! ולא ספר של כפר קרצום היית? תנא: המן ספר של כפר קרצום היה עשרים ושנים שנה. בתר דשקלינהו למזייה לבשינהו למאניה, אמר ליה: סק ורכב. - אמר ליה: לא יכילנא, דכחישא חילאי מימי תעניתא. גחין וסליק. כי סליק בעט ביה. - אמר ליה: לא כתיב לכו בנפל אויבך אל תשמח? - אמר ליה: הני מילי - בישראל, אבל בדידכו כתיב - ואתה על במותימו תדרוך.

Haman said to him: Stand up, put on these garments and ride on this horse, for the king wants you to do so. Mordecai said to him: I cannot do so until I enter the bathhouse [bei vanei] and trim my hair, for it is not proper conduct to use the king's garments in this state that I am in now. In the meantime, Esther sent messengers and closed all the bathhouses and all the shops of the craftsmen, including the bloodletters and barbers. When Haman saw that there was nobody else to do the work, he himself took Mordecai into the bathhouse and washed him, and then he went and brought scissors [zuz] from his house and trimmed his hair. While he was trimming his hair he injured himself and sighed. Mordecai said to him: Why do you sigh? Haman said to him: The man whom the king had once regarded above all his other ministers is now made a bathhouse attendant [balanei] and a barber. Mordecai said to him: Wicked man, were you not once the barber of the village of Kartzum? If so, why do you sigh? You have merely returned to the occupation of your youth. It was taught in a baraita: Haman was the barber of the village of Kartzum for twenty-two years. After Haman trimmed his hair, Haman dressed Mordecai in the royal garments. Haman then said to him: Mount the horse and ride. Mordecai said to him: I am unable, as my strength has waned from the days of fasting that I observed. Haman then stooped down before him and Mordecai ascended on him. As he was ascending the horse, Mordecai gave Haman a kick. Haman said to him: Is it not written for you: "Do not rejoice when your enemy falls" (Proverbs 24:17)? Mordecai said to him: This statement applies only to Jews, but with regard to **you** it is written: "And you shall tread upon their high places" (Deuteronomy 33:29).